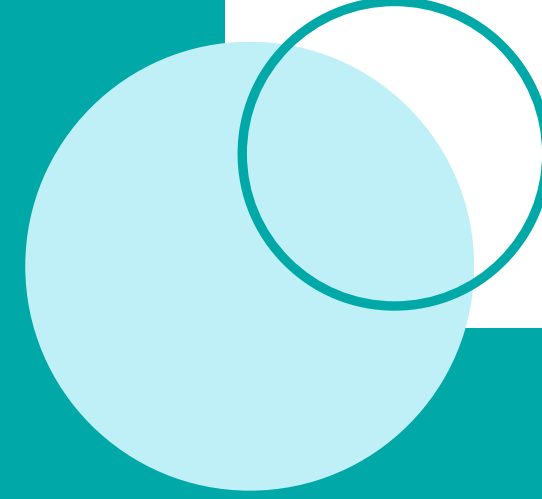
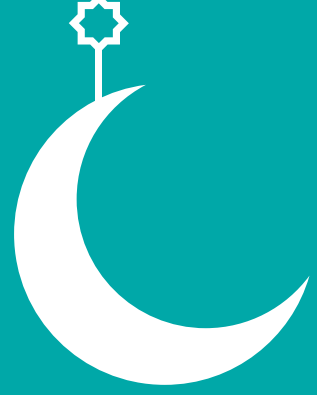

1. ÜNİTE FİKİH OKUMALARINA GİRİŞ

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

FIKİH OKUMALARI

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SUNUDA NELER VAR?

NELER ÖĞRENECEĞİZ?

1. *FIKİH OKUMALARI DERSİNİN AMACI VE ÖNEMİ*
2. *FIKİH VE GÜNCEL HAYAT*
3. *İÇTİHAT*
 - 3.1. *Hz. Peygamber ve Sahabe Dönemi'nde İçtihat*
 - 3.2. *Tabiîn Döneminde İçtihat*
 - 3.3. *Mezhepleşme Süreci ve Dört Fıkıh Mezhebinin Gelişmesi*
 - 3.4. *Fakihlerin İhtilaf Sebepleri*
 - 3.5. *Mezhep ve Taklit*
4. *FETVA VE KAZA*

1. ÜNİTE FIKIH OKUMALARINA GİRİŞ

1. FIKIH OKUMALARI DERSİNİN AMACI VE ÖNEMİ

FIKIH

Sözlükte derin anlayış, kavrayış; bir şeyi en ince ayrıntısına kadar bilme demektir.

Terim anlamı ise şerî-ameî hükümleri yani ibadetler, cezalar ve insanlar arasındaki hukuki muameleler ile ilgili hükümleri delilleriyle bilmektir.

1. ÜNİTE FIKIH OKUMALARINA GİRİŞ

1. FIKIH OKUMALARI DERSİNİN AMACI VE ÖNEMİ

Amacı: Fıkıh okumaları dersi, meselelerin çözüm yolları hakkında bilgilendirmeyi hedeflemektedir. Fıkıh ilminin literatürü içindeki temel kaynaklar olan klasik fıkıh metinlerini tanıma ve onlardan istifadeyi sağlama imkânları da dersin amaçları arasındadır.

Önemi: Fıkıh ilmi; Müslümanların hayatının her aşamasına yön veren, kulun Allah Teala'ya karşı görev ve sorumluluklarını öğreten, beşerî ve toplumsal münasebetleri düzenleyen bir ilim olması açısından önemlidir.

1. ÜNİTE FIKIH OKUMALARINA GİRİŞ

2. FIKIH VE GÜNCEL HAYAT

Fıkıh ilmi, güncel meselelere çözümler üreterek yol gösterir. İslam dini, belli bir zamana ve döneme değil tüm zamanlara hitap eden bir dindir. Bu sebeple bütün bu yeni gelişmeler karşısında fıkıh ilmi, canlılığını ve dinamizmini koruyarak çözümler üretmek durumundadır.

Görsel 1.1: Fıkıh ilmi, güncel meselelere çözümler üretir.

1. ÜNİTE FIKIH OKUMALARINA GİRİŞ

2. FIKIH VE GÜNCEL HAYAT

İslam dininin hayata bakan penceresi konumundaki fıkıh ilmi, her asırda insanlara yol gösterici olma durumundadır. Bunun sağlanabilmesi için fıkıhın hayattan kopmaması ve her an canlılığını devam ettirmesi gerekmektedir.

Görsel 1.2: Fıkıh ilmi, insanlara her zaman yol gösterir.

1. ÜNİTE FIKIH OKUMALARINA GİRİŞ

3. İÇTİHAT

İÇTİHAT

Sözlükte zor ve meşakkatli bir işi gerçekleştirmek için güç ve çaba sarf etmektir.

Terim anlamı, ayet ve hadislerden hareketle fıkhi konularda fıkıh usulü ilkeleri doğrultusunda, bütün ilmî ve zihnî gücü kullanarak yeni hükümler ortaya çıkarmaktır.

1. ÜNİTE FIKIH OKUMALARINA GİRİŞ

3. İÇTİHAT

Müçtehit: Kur'an-ı Kerim ve hadislerde açıkça karşılığı bulunamayan yeni konulara Kur'an-ı Kerim ve sünnet çerçevesinde yeni çözümler bulabilmek için çalışan ve çözüm üreten İslam hukuk bilginlerine denilmektedir.

Müslümanlar, içtihat sayesinde kıyamete kadar karşılaştacakları her meseleyi çözebilecek bir metoda sahiptirler ve içtihat aracılığı ile karşılaştıkları dinî meselelere çözüm üretebilmektedirler.

1. ÜNİTE FIKIH OKUMALARINA GİRİŞ

3. İÇTİHAT

İçtihat yapmaya yetkili olabilmek için

1. Arapça'yı bilmek
2. Kur'an ilmine sahip olmak
3. Sünneti bilmek
4. Üzerinde icmâ veya görüş ayrılığı olan konuları bilmek
5. Kıyası bilmek
6. Hükümlerin amaçlarını bilmek.
7. Doğru bir anlayış ve takdir gücüne sahip olmak
8. İyi niyetli ve sağlam inanç sahibi olmak gerekmektedir.

1. ÜNİTE FIKIH OKUMALARINA GİRİŞ

3. İÇTİHAT

3.1. Hz. Peygamber ve Sahabe Dönemi'nde İctihat

İlahî vahyi en doğru bir şekilde anlayıp, uygulayan Hz. Peygamber'in örnek kişiliği ve Kur'an'ı anlama metodu fıkıh ilmi için somut bir model oluşturmaktadır. Resulullah'ın (sav) içtihadını diğer müçtehitlerin içtihadından ayıran temel fark, vahyin kontrolünde olmasıdır.

Hz. Peygamber kendisi içtihat ettiği gibi yeri geldikçe sahabeyi de içtihadı teşvik etmiş ve onları bu konuda eğitmeye çalışmıştır. Sahabe Dönemi'nde meselelerin çözümünde önce Kur'an-ı Kerim'e sonra da sünnete başvurulmuştur.

1. ÜNİTE FIKIH OKUMALARINA GİRİŞ

3. İÇTİHAT

3.2. Tabiîn Döneminde İctihat

Bu dönem, hicri kırk yılında başlamakta ve hicri 132 yılına kadar devam etmektedir. Yeni milletlerin İslam ülke sınırlarına dahil olmasıyla birlikte yeni meseleler ortaya çıkmış ve bu nedenle de fıkhi yorumlar ve yorum farklılıkları artmıştır. Bu dönemde;

Belirli merkez ve şehirlerde müçtehitler yetişmiş

İslam âlimleri çeşitli şehirlere dağılmış

Fıkıh sahasında eser yazımı hareketi başlamış

Nasslarda yer alan bilgiyi anlama problemi ortaya çıkmıştır.

1. ÜNİTE FIKIH OKUMALARINA GİRİŞ

3. İÇTİHAT

3.3. Mezhepleşme Süreci ve Dört Fıkıh Mezhebinin Gelişmesi

Hicri 132 yılında başlayıp, hicri dördüncü asrın ortalarına kadar devam eden bu dönemde İslam ülkesinin toprakları İspanya'dan Çin'e kadar genişlemiş, bu durum da çok farklı kültürlere sahip insanların İslam ile tanışmasına sebep olmuştur.

Bu dönemde;

Fıkıh ve fıkıh usulü kitapları yazılmış ve ilmî seyahatler yaygınlaşmış

Herhangi bir müçtehide bağlanma mecburiyeti olmamış

Fıkhi ihtilaflar artmış ve içtihat farklılıkları bir rahmet olarak kabul edilmiş

Fıkıh mezhepleri oluşmuş ve bu süreçte mezhep imamı yetişmiştir.

1. ÜNİTE FIKIH OKUMALARINA GİRİŞ

3. İÇTİHAT

3.3. Mezhepleşme Süreci ve Dört Fıkıh Mezhebinin Gelişmesi

MEZHEPLER VE MEZHEP İMAMLARI

Hanefi Mezhebi

Numan b. Sabit Ebu Hanife
(H 80-150/700-768)

Maliki Mezhebi

Malik b. Enes
(H 93-179/711-795)

Şafii Mezhebi

Muhammed b. İdris eş- Şafii
(H 150-204/767-819)

Hanbeli Mezhebi

Ahmed b. Hanbel
(H 164-241/780-855)

1. ÜNİTE FIKIH OKUMALARINA GİRİŞ

3. İÇTİHAT

3.4. Fakihlerin İhtilaf Sebepler

Kur'an-ı Kerim fikhın asli delillerinden birisidir ve her ayeti şek ve şüpheyeye yer bırakmayacak şekilde tüm insanlığa ulaşmıştır. Fıkıhta bu durum **sübut-u kat'i** kavramı ile ifade edilmektedir.

Müçtehitler aynı fıkhi birikime sahip değildir. Müçtehitlerin dereceleri şu şekildedir:

1. *Müçtehid-i Mutlak (Dinde Müçtehit)*
2. *Müçtehid fi'l-Mezheb (Bir mezhepte müçtehit olanlar)*
3. *Müçtehid fi'l-Mes'ele (Muayyen bir meselede müçtehit olanlar)*
4. *Ashâb-ı Tahric (Tahric yapan fakihler)*
5. *Tercih Yapabilen Müçtehitler*
6. *Temyiz Yapabilen Fakihler*
7. *Taklîd Ehli Fakihler*

1. ÜNİTE FIKIH OKUMALARINA GİRİŞ

3. İÇTİHAT

3.5. Mezhep ve Taklit

Müslümanlar bir ihtiyaç durumunda kendi mezhebinden başka fıkıh mezheplerinden yararlanabilirler. Hanefi Mezhebi'nde olan bir kişi yolculuk esnasında namaz kılmaya imkân bulamadığında zorunluluğuna istinaden diğer mezheplerde yer alan: “Öğle ile ikindi ya da akşam ile yatsı namazı cem edilerek kılınabilir.” görüşünden yararlanarak namazını cem edebilir.

1. ÜNİTE FIKIH OKUMALARINA GİRİŞ

4. FETVA VE KAZA

FETVA VE KAZA

Fetva

Fıkhi bir meselenin şerî
çözümü ve beyanı
doğrultusunda yöneltilen
sorunun cevabıdır.

Kaza

Fıkhta, hâkimin
muhakeme sonucunda
verdiği karara
denilmektedir.

4. FETVA VE KAZA

FETVA VE KAZA ARASINDAKİ FARKLAR

FETVA

A.Bilgi alma
mahiyetindedir.

B.Hukuki konuların
yanında ibadete ait
hususlara da yer verilir.

C.Genel ve külli
mahiyettedir.

D.Olayın vicdani tarafı
esastır.

KAZA

A.Bağlayıcı mahiyette
bir hükümdür.

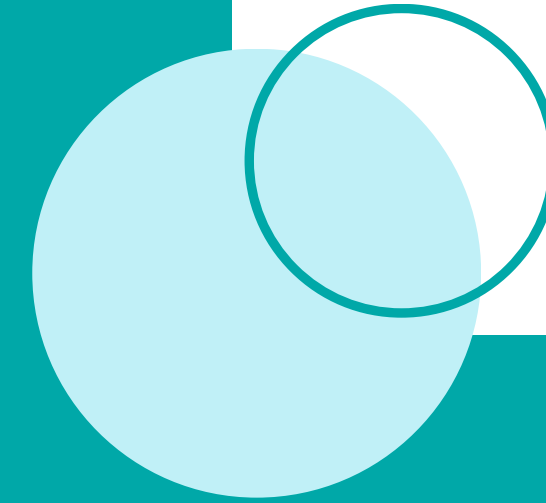
B.Yalnız hukuki
olaylarda söz
konusudur.

C.Hususi ve
ferdîdir.

D.Meselenin zahirî
yönü esas alınır.

1. ÜNİTE FIKİH OKUMALARINA GİRİŞ

GÖRSEL KAYNAKÇA

Kapak ve sunum tasarım bileşenleri:

Canva bileşenler kütüphanesi, <https://www.canva.com/>, (Erişim Tarihi: 19.10.2023).

Görsel 1.1: Canva bileşenler kütüphanesi, <https://www.canva.com/>, (Erişim Tarihi: 09.11.2023).

Görsel 1.2: Canva bileşenler kütüphanesi, <https://www.canva.com/>, (Erişim Tarihi: 10.11.2023).